

හතරවැනි කතා

සාහිත්‍ය විචාරයෙහි දී කියවීමේ සිට ම ප්‍රශ්න ඇති බව පෙනෙන යා යුතු ය. යම් පාඨකයකු කියවන්නේ කර්තෘ විසින් නිර්මාණය කරනලද සාහිත්‍ය කෘතිය ම නො වේ. මේ බව බටහිර සාහිත්‍ය විචාරකයන් ද පැහැදිලි කර ඇත. ඔවුන් ද පෙන්වා දෙන්නේ සෑම පාඨකයකු ම තමන් ගේ කෘතියක් නිර්මාණය කරගන්නා බව ය. පාඨකයා කියවන්නේ කෘතියක කර්තෘ යැයි සඳහන්වන අය ලියූ දෙය ම නො වෙයි. කර්තෘ ලියූ දේ දන්නේ කර්තෘ ම පමණකි. අනෙක් අය, එනම් පාඨකයන් කියවන්නේ තම තමන්ගේ කෘතීන් ය.

නිර්මාණාත්මක සාපේක්‍ෂතාවාදයට මෙය අදාළ අදහසක් නො වෙයි. යම් නිරීක්ෂකයකු නිරීක්ෂණය කරන සියල්ල නිරීක්ෂකයාගේ (නිවන සියල්ලට අයත් නොවන බව පැහැදිලි කරගත යුතු ය. නිවන යමකට අයත් ද යන ප්‍රශ්නය ම අර්ථ ශූන්‍ය වුවකි. නැති මනස නැති මනසක් බව තේරුම්ගැනීම කිසියම් වූ කුලකයට අයත්වන්නේ කෙසේ ද?) නිර්මාණ වූ කල කියවීම ද නිර්ණායකයක් වෙයි. මෙහි දී නිරීක්ෂණ ලෙස සැලකෙන්නේ ඇසට පෙනෙන දේ පමණක් නො වෙයි. පංචේන්ද්‍රියන්ට හා මනසට ගෝචරවන දෑ මෙන් ම මනසට පමණක් ගෝචර වන දෑ ද නිරීක්ෂණ වෙයි. මනස සම්බන්ධ වී කෙරෙන කටයුතු මනසේ නිර්මාණ වෙයි.

ඇතැමුන් සිතන්නේ අපට සිංහල ජාතිය යන්න නිර්මාණයක් නොව ඊනියා යථාර්ථයක් බව ය. සිංහල ජාතිය ද අනෙක් සියල්ල මෙන් ම නිර්මාණයකි. සිංහල ජාතිය ද පවතින්නේ පරමාර්ථයක් ලෙස නොව සම්මුතියෙන් ලෙස පමණකි. පුටුව පවතින්නේ ද සිංහල ජාතිය පවතින්නේ ද වෙනත් යමක් පවතින්නේ ද සම්මුති සත්‍ය ලෙස පමණකි. ඒ බව අප කිහිප වතාවක්ම පවසා ඇති නමුත් අප ලියන දෑ තමන්ට අවශ්‍යවන ආකාරයකට නිර්මාණය කරගන්නා අය අප විසින් සිංහල ජාතිය යථාර්ථයක් ලෙස සැලකෙන්නේ යැයි සිතති. එය ද ඔවුන් කියවන ආකාරය ය. අප සිංහල ජාතිය යථාර්ථයක් ලෙස සලකන්නේ ය යනු ඔවුන්ගේ නිර්මාණයකි. අප ඒ බවක් කොහේවත් කියා නැත.

නිර්මාණාත්මක සාපේක්‍ෂතාවාදයෙහි සත්භාවය (ontology) ඇතැමුන් විසින් අවුලක් කරගැනෙන්නේ ඔවුන් විසින් නිර්මාණය කෙරෙන දැනුමෙහි ඇතැම් දේ යථාර්ථ ලෙස නිර්මාණය වී ඇති බැවිනි. අප පුටුව, සිංහල ජාතිය ආදී සංකල්ප සලකන්නේ අපේ නිර්මාණ ලෙස ය. ඒ දෑ පවතින්නේ සම්මුතියෙන් පමණකි. එහෙත් සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි දී අප ඒ ඒ දෑ පවතින්නේ සම්මුතියෙන් පමණක් යැයි නිරන්තරයෙන් නො කියමු. එසේ කීමට අවශ්‍යතාවක් ද නැත. ඒ අප සියළු සංකල්ප සම්මුතීන් ලෙස පමණක් ගන්නා බැවිනි.

අපට කතාකිරීමට ඇත්තේ සිංහල ජාතිය ගැන නොව සාහිත්‍ය ගැන ය ; කලා ශිල්ප ගැන ය. අප කලාකෘතියක් විචාරයට ලක්කරන්නේ ඒ පරමාර්ථ වශයෙන් ගෙන නො වේ. සාහිත්‍ය කෘති ද පවතින්නේ සම්මුති අර්ථයකින් පමණකි. ඒ පිළිබඳ අපට කිසිම ගැටළුවක් නැත. යම්කිසිවකු කෙටිකතාවක් හෝ නවකතාවක් හෝ ලිවීම යනු නිර්මාණයක් බව බොහෝ දෙනාට වැටහෙයි. එහෙත් ඒ කෙටිකතාව හෝ නවකතාව හෝ කියවන පාඨකයා ද කරන්නේ නිර්මාණයකි. නවකතාව හෝ කෙටිකතාව හෝ පසෙකින් තබමු. අප කෝප්පය යැයි සංකල්පයක් ගන්නේ ද ඒ නිර්මාණයකරමිනි. මගේ කෝප්පය ඔබේ කෝප්පය නො වෙයි. එහෙත් යම් සංස්කෘතියක ජීවත්වන අය කෝප්පය යැයි කී විට එයින් එකම දෙයක් නිර්මාණය කරගනිති. ඒ ඒ පුද්ගලයා කෝප්පය යනුවෙන් නිර්මාණයකරන්න ඒ ඒ පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට වෙනස් වුවත් එක් සංස්කෘතියක ජීවත්වන අය සම්බන්ධයෙන් ගත්කල ඒ සියල්ල අතර යම් පොදු බවක් ද වෙයි.

නිර්මාණාත්මක සාපේක්‍ෂතාවාදයට ඒ ඒ පුද්ගලයා කියවන කතාව ඒ ඒ පුද්ගලයාගේ නිර්මාණයක් ය යන්න බටහිරින් ලබාගත යුතු සංකල්පයක් නො වෙයි. ලෝවැඩ සගරාවෙහි තම තම නැණ පමණින් දැනගත යුතු යනුවෙන් කියැවෙන්නේ එයට කිට්ටු අදහසකි. බුදුන් වහන්සේ දෙසූ දහම අප එකිනෙකා දැනගන්නේ ඒ ඒ ආකාරයෙනි. තමා දන්නා දේ තමාගේ නිර්මාණයක් වන අතර ඒ තමාට සාපේක්‍ෂ ද වෙයි. යමකු යම්කිසිවක් අවබෝධ කරගන්නේ යැයි කීම එක් අතකින් ගත්කල වැරදි ය. එසේ අවබෝධ කරගැනීම සඳහා සියළු දෙනාට ම පොදු වූ යමක් නැත. යමකු කරන්නේ තම බුද්ධිය, අත්දැකීම, සාංසාරික පුරුදු ඇතුළු තම මනස, සංස්කෘතිය හා ඉන්ද්‍රිය පද්ධතිය පදනම්

කරගනිමින් අළුත් දෙයක් නිර්මාණයකිරීම ය. ධර්මය, සාහිත්‍යය, ගණිතය ආදිය සම්බන්ධයෙන් පමණක් නොව පුළුල්පතක පළවන ලිපියක් සම්බන්ධයෙන් වුව ද ඒ එසේ ම වෙයි.

මේ සාපේක්ෂතාව හා නිර්මාණාත්මක බව ලිවීම හා කියවීම සම්බන්ධයෙන් පමණක් නොව කතාකිරීම හා ඇසීම සම්බන්ධයෙන් ද වෙනත් එවැනි කරුණු සම්බන්ධයෙන් ද වෙයි. අප කපිකයකුට සවන් දෙනවිට අප කරන්නේ අපේ ම වූ නිර්මාණයකි. කපිකයා කතාව පිළියෙළ කරගෙන එන්නේ බොහෝ කල්පනාකාරීවීමෙන් පසුව විය හැකි ය. එහෙත් අසන්නා ඒ කතාව ආශ්‍රයෙන් වෙනත් කතාවක් නිර්මාණය කරයි. ඒ කතා දෙක අතර මහා පරිමාණයෙහි වෙනසක් නැති වුවත් තිබෙන වෙනස ඉතා වැදගත් වෙයි. නාට්‍යයක් චිත්‍රපටියක් සම්බන්ධයෙන් ද ඒ එසේම ය. අප බලන්නේ, එනම් අප නිර්මාණය කරන්නේ, අපට සාපේක්ෂක වූ නාට්‍යයකි, නැත්නම් චිත්‍රපටියකි. දෙදෙනකු කතාකිරීම එක් අතකින් හත්කල අතිශයෝක්තියක් ලෙස පෙනී ගිය ද, හතරැව් කතාවකට සමාන ය. එක් අයකු කියන දෙය අනෙකා සිතාගන්නේ, නිර්මාණය කරගන්නේ, පළමු තැනැත්තා කියන ආකාරයෙන් නො වේ.

ඒ ඒ අය නිර්මාණයකරන්නේ ඒ ඒ අයගේ සාහිත්‍ය විචාරය යන්න ද නිර්මාණාත්මක සාපේක්ෂතාවාදයෙන් ගලා එන්නකි. මෙයින් අදහස්කරන්නේ ඒ ඒ සාහිත්‍ය විචාරය යථාර්ථවාදය, අධිගුණවාදය ආදී වශයෙන් වෙනස්වීම නො වේ. එකම යථාර්ථවාදය යනුවෙන් හැඳින්වෙන්නෙහි ද ඒ ඒ සාහිත්‍ය විචාර අතර වෙනසක් දැකිය හැකි ය. සාහිත්‍ය කෘතියක ඒ ඒ පුද්ගලයා ඒ ඒ විචාර ලියයි ; ඒ විචාර අතර එකිනෙකින් යම්තමින් හෝ වෙනස්කම් වෙයි. තමන් තුන්තමකනුදු නොසිතූ දෙයක් විචාරකයා ලියා ඇතැයි ඇතැම් කර්තෘවරයකු කියනු බොහෝවිට අසන්නට ලැබෙයි.

නවකතාවක් හෝ කෙටිකතාවක් හෝ චිත්‍රපටියට නැගීමෙහි දී ද මෙවැනි කරුණු බොහෝ විට වැදගත් වෙයි. අප කියවන්නේ එකම නවකතාව නොවන බැවින් චිත්‍රපටියක තිර රචනය ලියන්නා කියවන්නේ තමන්ගේ ම වූ කතාවකි. ත් තමන් කියවන කතාව අනුව තිර රචකයා චිත්‍රපටිය සඳහා වෙනම ම කතාවක් නිර්මාණය කරයි. මෙවැනි අවස්ථාවලදී ද ඇතැම්විට තිර රචකයා අතින් තමාට අසාධාරණයක් වී ඇතැයි නවකතාවේ කර්තෘ කියනු අසන්නට ලැබෙයි.

සාහිත්‍ය හා කලා විචාරයෙහි දී මේ විචාරකයා අතින් සිදුකෙරෙන නිර්මාණය පිළිබඳ අපේ සැලකිල්ල යොමුවිය යුතු ය. ඒ කරුණ ද සිතෙහි තබාගත්විට මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා ජාතක කතාව හා බටහිරින් අපට ලැබුණු කෙටිකතාව සංසන්දනයකිරීමේ තවත් වරදක් දැකිය හැකි ය. ජාතක කතා ලියැවී අවුරුදු හත්අටසියක් පමණ වේ. ඒ දේශනා කෙටි ඇත්තේ අවුරුදු දහස් ගණනකට පෙර ය. මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා එවැනිද අතීතයක් ඇති ජාතක කතා දෙස වර්තමානයෙහි සිට බලයි. මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතාට විසිවැනි සියවසේ තිබූ අත්දැකීම් ජාතක කතා ලියූ කාලයෙහි දී විසූ අයට තිබී නැත.

මාර්ටින් වික්‍රමසිංහ මහතා ජාතක කතාවට යථාර්ථවාදී ඊතියක් රිංගවන්නේ විසිවැනි සියවසේ සිට බලමින් ය. ඔහු ජාතක කතා කියවන්නේ ඔහු විසිවැනි සියවසෙහි දී බටහිර සාහිත්‍ය හා සාහිත්‍ය විචාර කියවා ලත් අත්දැකීම් මත පදනම් වී ය. එක් අතකින් ගත්කල එයට කරන්නට දෙයක් ඇත්තේ ද නැත. දඹදෙනි යුගයෙහි ජාතක කතා ගැන බැලූ ආකාරය අද අප දන්නේ කෙසේ දැයි කිසිවකු විසින් අසනු ලැබීමට ද ඉඩ ඇත. අද අපට කෙසේවත් දඹදෙනි යුගයෙහි ජීවත්වූවකු ජාතක කතා කියවූ ආකාරයෙන් ඒ කතා කියවිය හැකි නො වෙයි.

එහෙත් අප අඩුම තරමින් එකක් දැනගත යුතු ය. එනම් ජාතක කතා ලියූ අවධියෙහි ඊතියා යථාර්ථවාදී ඊතියක් නොතිබූ බව ය. එවිට යමකු පවසනු ඇත්තේ එකල යථාර්ථවාදී ඊතියක් යනුවෙන් නම්කෙරුණු ඊතියක් නොතිබූ නමුත් එහි ලක්ෂණ එකල ද දැකගත හැකිව තිබූ බව ය. එහෙත් අප මෙහඳ දී කරන වරද නම් මෙකල ඇති ඊතියක් දැනගැනීමෙන් පසුව අප ඒ ඊතිය එකලට ද ආදේශකිරීමට තැත්කිරීම ය. කලින් ද සඳහන්කර ඇති පරිදි මෙය සිදුවන්නේ කෙටිකතාව හා ජාතක කතා අරභයා පමණක් නො වේ. අපේ වර්තමාන අත්දැකීම් මත පදනම් වී අපි වෙනත් සෞත්‍රයන්හි ද අතීත කෘති කියවන්නෙමු.

උදාහරණයක් ලෙස ගතහොත් ඇතුළත් බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් ගැන කතාකරන්නේ ද වර්තමාන අත්දැකීම් මත හිඳිමින් බෞද්ධ සාහිත්‍යය කියවීමට දරන උත්සාහයෙහි දී ය. බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් යනුවෙන් ආර්ථික විද්‍යාවක් අපට තිබී නැත. එහෙත් ඉන් කියැවෙන්නේ පැරණි සිංහල බෞද්ධ සමාජයෙහි අර්ථ ක්‍රමයක් නො තිබූ බව නො වෙයි. ජාතික කතාවෙහි ඊනියා යථාර්ථවාදී රීතියක් නැතැයි කීමෙන් අපි එකල කතා කීමේ රීතියක් අපට තිබී නැතැයි නො කියමු. එකල ද කතා කීමේ රීති එකක් නොව කිහිපයක් තිබෙන්නට ඇත. එහෙත් අප අද ඒ දෙස බලා මෙකල ඇති රීතියක් එකල ද තිබී යැයි කීම නිවැරදි නො වේ. බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් එකල නොතිබූ නමුත් සිංහල බෞද්ධ අර්ථ ක්‍රම අපේ ඉතිහාසය පුරාම තිබූ බවට සැකයක් නැත. අර්ථ ක්‍රම නැතිව සමාජයක් පවත්වාගෙන යා හැකි නො වේ. එහෙත් එහි ඊනියා ආර්ථික විද්‍යාවක් තිබිය යන්න නිවැරදි නො වේ. සිංහල බෞද්ධ ආර්ථිකය සිංහල බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාව සමග පටලවා ගතයුතු නො වේ.

අපෙක් අතට අද අප සිංහල බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් ගොඩනගාගත නොයුතු යැයි මෙයින් නො කියැවෙයි. සිංහල බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් අද අපට අවශ්‍ය වන්නේ නූතන ලෝකයෙහි පැවතීමට පවා ප්‍රවාද මුල්කරගත් විද්‍යා අවශ්‍ය බැවින් ය. අපේ පැවැත්ම අද සහතිකවන්නේ අපේ ප්‍රවාද මත ය. එනම් අප නිර්මාණයකරන ප්‍රවාද මත ය. අද අප බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් ගොඩනගාගැනීමට උත්සාහ කළයුතු ය. අපට අද ප්‍රශ්නය වන්නේ සිංහල බෞද්ධ ආර්ථික විද්‍යාවක් ගොඩනගාගැනීමෙහි දී අප කුමක් මත පදනම් විය යුතු ද යන්න ය. අපට අද සිංහල බෞද්ධ සාහිත්‍ය විචාරයක් ද තිබිය යුතු ය. අප එය ගොඩනගාගන්නේ කෙසේ ද?

මහාචාර්ය නමින් ද සිල්වා